

Status project aanleg kunstgrasvelden voetbal

Om welke kunstgrasvelden gaat het ook al weer?

Sportpark Molenwei, Heerjansdam

Vanwege onbespeelbare velden door (natte) weersomstandigheden moeten bij Voetbalvereniging Heerjansdam zo'n 20 à 30% van de wedstrijden en trainingen worden afgelast. De vereniging wijkt met regelmaat uit naar Barendrecht. Dit geeft toenemende weerstand bij de leden, die ook te maken kregen met verhoging van de contributie betalen en aangeven dat de faciliteiten niet op orde en niet meer van deze tijd zijn. Als er geen gebruik gemaakt wordt van de "eigen" accommodatie zorgt dit voor een minder hecht clubgevoel en minder inkomsten voor de voetbalvereniging. In 2020 is de kwaliteit van een aantal (natuur) grasvelden verbeterd en toe nu toe zijn ook voorbereidingen getroffen om de aanleg van een kunstgrasveld te kunnen realiseren. Een kunstgrasveld is voor VV Heerjansdam, met een belangrijke sociale functie in de gemeenschap, een nadrukkelijke wens om te zorgen voor meer continuïteit en inzetbaarheid van de voetbalvelden.

Sportpark Bakestein, Zijndrecht

Op Bakestein ligt één kunstgrasveld voor voetbal (bij VV Pelikaan). Een uitbreiding met twee kunstgrasvelden betekent dat er meer capaciteit is. Ook zal er meer en beter worden samengewerkt tussen de drie voetbalverenigingen. De verenigingen hebben zich bereid verklaard om het gebruik van velden te delen en toegezegd dit goed te organiseren. De voetbalverenigingen op Bakestein ervaren nu de (negatieve) gevolgen van de natuurgasvelden, zoals minder kunnen spelen en geen activiteiten in de zomerperiode kunnen ondernemen (i.v.m. noodzakelijk herstel, beheer en onderhoudswerkzaamheden). Het niet kunnen beschikken over kunstgrasvelden belemmert de verenigingen in het volgen van trends en ontwikkelingen (denk hierbij aan damesvoetbal of meer seniorenvoetbal) en geeft minder inkomsten om de (stijgende) kosten te kunnen dekken.

Sportpark Noordpark, Zijndrecht

In verband met de voorgenomen ontwikkelingen in het gebied 'Noordoevers' is in samenspraak met VVGZ een onderzoek naar mogelijkheden voor verplaatsing uitgevoerd. Op basis van dit onderzoek is gekozen voor behoud van de vereniging op de huidige locatie. Daarbij is tevens besloten te investeren in het verbeteren van het bestaande complex van VVGZ. Het omvatte onder meer het herstel van het kunstgrasveld om de levensduur te verlengen.

Vooruitlopend op eventuele andere ingrepen en met het zicht op het plan Noordoevers is het gesprek gevoerd met de vereniging over de behoeften, wensen en mogelijkheden voor de toekomst. Mei 2021 wordt het hoofdveld bij VVGZ gerenoveerd door het te voorzien van een nieuwe toplaag en (natuur) grasmat.

algemeen

Alle verenigingen ondervinden hinder als een veld niet bespeelbaar of beschikbaar is. Dit kan er ook regelmatig toe leiden dat wedstrijden afgelast moeten worden. Op kunstgras kan bijna het hele jaar doorgespeeld worden. Dit is belangrijk voor de verenigingen om het aanbod voor leden te optimaliseren en de velden goed te kunnen exploiteren. Met de komst van kunstgrasvelden wordt het flexibeler om iets te organiseren en zijn capaciteitsproblemen te voorkomen.

Als alle verenigingen toegang hebben tot kunstgras is er meer uniformiteit (op dit moment beschikken alleen VV Pelikaan en VVGZ over kunstgras) en wordt de onderlinge

concurrentie tussen de verenigingen op dit vlak opgeheven. Daarnaast kunnen ook activiteiten in de zomerperiode plaatsvinden als de velden beter zijn verdeeld.

Kunstgrasvelden geven de mogelijkheid om meer te sporten en te bewegen, zijn een uitbreiding van het aanbod, dragen hierdoor bij aan de beleidsdoelstellingen met betrekking tot sport en bewegen. Daarnaast biedt het de mogelijkheid voor de vereniging meer leden aan te trekken en hierdoor meer inkomsten te generen.

Combinatie met andere werkzaamheden

Verkeersmaatregelen

De parkeerplaats bij Molenwei had veel last van wortelopdruk en is in 2020 hersteld. Bij de openbare parkeerplaats is verlichting vervangen en bijgeplaatst.

De oversteekplaatsen op de Middellijn en Voltastraat zijn aangepast en zorgen voor een veiligere oversteek van de spelers/bezoekers aan de velden van VV Pelikaan en ZBC'97. De extra parkeerplaatsen aan de Wattstraat zijn nog niet gerealiseerd.

Sportveldverlichting

Met betrekking tot de aanleg van veldverlichting zijn er veel voorbereidende werkzaamheden verricht en wordt er voor de zomer 2021 een (EU) aanbesteding gepubliceerd voor een gecombineerde uitvraag. Het gaat hierbij zowel over het meerjarig onderhoud als de vervanging van de bestaande verlichting. Ook wordt aanleg en/of uitbreiding van (LED) verlichting hierin meegenomen.

Waar staan we nu?

In de voorbereiding om kunstgrasvelden in de sportparken Molenwei en Bakestein aan te leggen, lopen we flinke vertraging op. Hieronder vindt u verschillende oorzaken daarvan.

Na het behoefte-onderzoek is onderschat dat er vóór het aanleggen van een kunstgrasveld veel aanvullende technische onderzoeken nodig zijn op het gebied van flora, fauna en milieu. De regelgeving voor o.a. watercompensatie blijkt complex en ook het aantal bomen en beplanting dat mogelijk weggehaald moet worden is groter dan verwacht. Dit heeft veel extra tijd en kosten met zich meegebracht. Ook de afstemming met verschillende stakeholders heeft meer tijd gekost dan oorspronkelijk verwacht.

Het raadsbesluit dateert van 10 september 2019, waarbij de opgenomen bedragen zijn gebaseerd op "nieuw voor oud". Daarbij is dit gebaseerd op kengetallen die destijds in den lande gangbaar en bekend waren over de aanleg van kunstgrasvelden.

Echter, sinds die tijd zijn er veel ontwikkelingen geweest rondom kunstgrasvelden. Er is veel maatschappelijke aandacht ontstaan met betrekking tot de gezondheidsrisico's, gevolgen voor het milieu en duurzaamheid. Dit was vooral gerelateerd aan het gebruik van rubbergranulaat als infill-materiaal. Dit heeft de laatste jaren geleid tot veel (maatschappelijke) discussies, nieuwe normen/eisen en ontwikkelingen.

De bovengenoemde ontwikkelingen heeft ervoor gezorgd dat de kunstgrasbranche enorm dynamisch en divers is. Met als gevolg dat er een beperkt aantal marktpartijen over zijn gebleven. Het heeft een grote stijging in de prijzen met zich meegebracht.

Dit alles was niet voorzien op het moment dat de financiële kaders zijn bepaald. De voorbereidingen kosten hierdoor veel extra tijd. Het heeft de planning voor de realisatie behoorlijk onder druk gezet. Dit is een enorme tegenvaller, waarover we u middels deze brief

informerend en wat vraagt om bijstelling van de verwachtingen (planning, benodigde middelen en communicatie).

Ontwikkelingen kunstgras 2019 - heden

Na de tv-uitzendingen van Zembla is SBR rubbergranulaat (in de volksmond ook wel "gemalen autobanden") in een neerwaartse spiraal van negatieve publiciteit terecht gekomen. Maatschappelijk draagvlak voor het toepassen van SBR rubbergranulaat op sportvelden neemt steeds verder af. Dit heeft de ontwikkelingen in de kunstgrasbranche in een stroomversnelling gebracht voor de doorontwikkeling van andere infillmaterialen en zelfs zogenoemd nonfill kunstgras. Nonfill kunstgras wordt aangelegd zonder los ingestrooid infill-materiaal. Daarnaast hebben kunstmatig geproduceerde infill en natuurlijke infill-materialen hun toevlucht genomen bij de aanleg van kunstgras. De aanlegkosten en het type van kunstgras, met een andere infill dan SBR rubbergranulaat, zijn fors hoger. Tegelijkertijd hebben technische ontwikkelingen van de afgelopen twee jaar geleid tot een verhoging van de algemene kosten van circa 6%.

Een grote brand in 2019 bij het bedrijf TUF-recycling in Dongen, heeft ervoor gezorgd dat de afvoer-, stort- en verwerkingskosten van oude kunstgrasmatten met meer dan factor 2 zijn gestegen. Het aanbod van oude kunstgrasmatten voor recycling ligt veel hoger dan de afzetmarkt voor herbruikbare grondstoffen. Dit resulteert in hogere investeringskosten voor het aanleggen van kunstgrasvelden gebouwd met duurzame(re) materialen.

Er zijn goede alternatieve infill-materialen beschikbaar, die de sportieve prestaties niet belemmeren. De materialen waar we in Nederland de meeste ervaringen mee hebben zijn TPE-granulaat, PE-granulaat en kurk.

TPE en PE

TPE en PE infill zijn toepasbaar conform richtlijnen besluit bodemkwaliteit. Besluit bodemkwaliteit stelt randvoorwaarden aan materialen die worden gebruikt of opgeslagen op of in de bodem om deze te beschermen tegen verontreinigingen.

TPE en PE voldoen aan de Europese norm voor consumentenproducten. Deze materialen voldoen aan REACH. REACH is een Europese verordening voor Registratie, Evaluatie, Autorisatie en restrictie van Chemische stoffen. Deze verordening geldt voor alle landen van de Europese Unie.

TPE en PE hebben meerwaarde als toepassing. Het materiaal is (circulair) recyclebaar, kent geen onzekerheden. Herkomst en kwaliteit zijn in het fabricageproces geborgd. TPE is in verschillende kleuren verkrijgbaar en "geurloos". Verder is het materiaal slijt- en vormvast. Het onderhoud van TPE of PE is eenvoudig en qua onderhoudskosten nagenoeg gelijk aan elkaar.

Natuurlijke infill

Het toepassen van het natuurlijke infill kurk is in opmars. In de gemeenten Den Haag en Amsterdam wordt het op grote schaal toegepast. Ook bij de middelgrote en kleinere gemeenten zien we dat steeds meer de overstap wordt gemaakt naar een natuurlijke infill. Het materiaal geeft echter aanzienlijk hogere kosten op het gebied van beheer en onderhoud. Ook wordt kurk schaars door de toenemende vraag waarmee dit ook een prijsverhogende factor wordt.

Het toepassen van andere in de markt zijnde natuurlijke materialen zoals kokos, maiskolf, houtgranulaat en olijfpitten kunnen binnen de regelgeving en normen worden toegepast,

maar zijn nog nergens toegepast op kunstgrasvelden in Nederland. Daarmee is niet bekend hoe sporters dit zullen ervaren en wat dit betekent voor de exploitatiekosten.

Het toepassen van SBR-rubbergranulaat past niet binnen de duurzaamheidsambities van de gemeente Zwijndrecht. Daarnaast zal mogelijk de maatschappelijke onrust over veiligheid en gezondheid blijven bestaan.

Op dit moment gaat de voorkeur uit naar infill van PE/TPE voor de voetbalkunstgrasvelden. Dit is echter -met de bijbehorende type grasmat- wel duurder (geworden) dan ten tijde van de kredietaanvraag in 2019. Deze materiaalkeuze was destijds niet voorzien.

De aanschafkosten van alternatieve infill-materialen zijn wel fors hoger. TPE omdat het relatief nieuw, speciaal gefabriceerd materiaal is. Het materiaal PE, garen van kunstgras, wordt gehaald door het scheiden van verschillende kunststoffen, tijdens het recyclen van oude kunstgrasmatten.

Het ombouwen van het bestaande kunstgrasveld bij VV Pelikaan was al in eerder stadium in de begroting opgenomen. De uitvoering hiervan staat gepland in 2022 en kan eventueel gecombineerd worden met de aanleg van andere kunstgrasvelden.

De investeringskredieten waren gebaseerd op ervaringscijfers en kengetallen uit de markt en ontwikkelingen kunstgrasbranche begin 2018. Dit betekent dat het krediet is geraamd op basis van een standaard kunstgrasmat, ingestrooid met SBR rubbergranulaat en gebouwd op een traditionele fundering.

Een integrale aanpak, breder kijken dan alleen naar het sportveld door ook de omliggende bestrating en het groen aan te pakken, is niet eerder meegenomen. Eveneens is geen rekening gehouden met een eventuele stijging in de beheerkosten wanneer de keuze zou worden gemaakt voor een ander type infill.

Kredieten

Hieronder staan de kredieten zoals in de begroting zijn opgenomen:

Sportpark Molenwei

Grootboek	Omschrijving	Begroting	Bedrag excl. btw
71110004	Kunstgrasveld vv Heerjansdam	693.000	573.000
71110008	Verlichting hoofdveld vv Heerjansdam	73.000	60.000
71110015	Verlichting veld B vv Heerjansdam	79.000	65.000
71500308	Vervangen asfaltpaden hoofdveld	303.000	250.000
TOTAAL		€ 1.148.000	€ 948.000

Sportpark Bakestein

Grootboek	Omschrijving	Begroting	Bedrag excl. btw
71101411	Kunstgrasveld 1 Bakestein	461.000	398.000
71110006	Parkeerplaatsen Bakestein	21.000	18.000
71110007	Bruggetje sportpark Bakestein	60.000	49.000
71110014	Trainingshoek 2 Bakestein	36.000	30.000
71500302	Kunstgrasveld 2 Bakestein	363.000	300.000
71500306	Renoveren vv Pelikaan veld i	442.000	365.000
TOTAAL		€ 1.383.000	€ 1.160.000

Gewijzigde eisen en normen

Tijdens de verdere uitwerking kwam er steeds meer duidelijkheid over (aanvullende) regelgeving, eisen en normen, die worden gesteld aan het aanleggen van kunstgras. Het gaat dan vooral om zaken als flora, fauna en milieu. Eisen met betrekking tot water-

compensatie en de impact op beplanting en bomen in de directe nabijheid. Hierna volgt een toelichting.

Beleid waterschap

Een kunstgrasmat en de eventuele infrastructuur eronder en er omheen, worden door het waterschap gezien als een 'gesloten systeem' waarvoor watercompenserende maatregelen getroffen moeten worden. Die maatregelen zijn bij aanvang -en bij aanvraag krediet- van het project niet ingecalculeerd. Bij Molenwei dient het oppervlaktewater met 400 m² te worden uitgebreid en bij Bakenstein met 800 m².

Bij Molenwei zal het uitbreiden van het wateroppervlak een positief effect hebben omdat daarmee de watergangen groter worden en de toegankelijkheid van het sportpark beter gereguleerd kan worden. Het is reeds vaker voor gekomen dat met ongewenste voertuigen de velden bereikbaar waren.

Groencompensatie en effecten bomen/beplanting

Uit de boomeffectanalyse blijkt dat bij de inpassing van een kunstgrasveld er veel meer kosten gemaakt moeten worden dan vooraf in was voorzien. Voor de aanleg zullen meer bomen en beplanting weggehaald moeten worden, omdat er onder andere rekening dient te worden gehouden met (horizontale) wortelgroei die nu een belemmering vormt voor de aanlegdiepte van de fundering van de kunstgrasvelden.

Bijgestelde normen sporttechnisch

Door sportbonden zijn (sporttechnische) eisen/normen opgesteld waar een kunstgrasmat aan moet voldoen. Hierbij is voor voetbal bijvoorbeeld te denken aan schokdemping van de mat/fundering en balrol. Dit leidt ook tot aanpassingen aan de materialen die kostenverhogend doorwerken.

Bijkomende werkzaamheden

Door de aanleg van de kunstgrasvelden en de (logistieke) routing zullen er ook bijkomende kosten zijn, die bij de kredietaanvraag nog onvoldoende zijn uitgewerkt. Het (zware) transport zal bijvoorbeeld over de centrale assen op de sportparken moeten plaatsvinden. De ondergrond zal hierdoor schade oplopen en herstel is onvoldoende ingecalculeerd. Het biedt echter ook een koppelkans om bijvoorbeeld oude asfaltpaden te vervangen in waterpasserende verharding.

Onderzoeks/advieskosten

Voor dat overgegaan kan worden tot de daadwerkelijke aanleg dienen de nodige onderzoeken te worden uitgevoerd. Het gaat onder andere om flora en fauna, bodemonderzoeken, milieueffecten, boom/groenanalyses. Ook het uitwerken van de (technische en landschappelijke) ontwerpen, tekeningen, bestekken en werkomschrijvingen, kosten meer tijd/geld om goed in te spelen op de resultaten uit de onderzoeken. Verder is gekeken of de ontwikkelingen en innovaties in de kunstgrasbranche kunnen worden ingepast. Er is veel tijd gemoeid met het voeren van gesprekken met de verschillende stakeholders, zoals bijvoorbeeld met verenigingen, waterschap, Omgevingsdienst, KNVB, NS Vastgoed en adviseurs om het project verder uit te werken.

Opstallen bij VV Pelikaan

Voor de realisatie van kunstgrasvelden en de omliggende infrastructuur is het inpassen bij VV Pelikaan niet goed mogelijk vanwege een aantal opstallen die hier zijn gebouwd. De gesprekken hierover lopen, maar leiden ook tot vertraging vanwege besluitvorming en financiële situatie bij de vereniging.

Aanpassing krediet

Uit bovenstaande blijkt dat het huidige krediet niet toereikend zal zijn als we nu een aanzienlijke verbeterslag willen maken op het gebied van de keuze voor het type kunstgrasmat en infill met daarbij een goede inpassing in de landschappelijke omgeving. Een duurzame oplossing ligt voor de hand, maar heeft (grote) financiële consequenties.

De uitvoering loopt helaas nu al behoorlijke vertraging op en vergt nog de nodige afstemming en communicatie met de gebruikers.

Het beeld van de kostenverhogende factoren is ambtelijk in januari 2021 ontstaan. Vervolgens is er gekeken naar optimalisatie om alsnog binnen de aangegeven kredietgrenzen te blijven.

Wel is duidelijk geworden dat de gevolgen voor de keuze voor een kunstgrasveld en het type, met de bijbehorende noodzakelijke eisen waaraan voldaan moet worden, voor een goede landschappelijke inpassing, aan de voorkant zijn onderschat. Daarbij gaat het met name om de (aanvullende) eisen die strenger zijn geworden. Ook de ontwikkelingen op het gebied van techniek, milieu en de maatschappelijke discussie, halen de werkelijkheid nog weleens in. Uiteindelijk vertaald zich dat ook in keuzes die het project duurder maken.

Dat dit niet goed is voorzien en leidt tot vertraging is geen prettige mededeling voor zowel de voetbalverenigingen en u als raad. De verenigingen rekenden voor het nieuwe voetbalseizoen 2021 op de aanleg van kunstgrasvelden om hiermee de continuïteit van de vereniging te verbeteren. Zeker in (corona) tijd kan dat het verschil maken.

Een interne projectanalyse en evaluatie is inmiddels gestart om hier de nodige lessen en conclusies uit te kunnen trekken.

Financiële consequenties

In de doorberekening van de scenario's is al kritisch gekeken naar de mogelijkheden om het sober, maar doelmatig uit te kunnen voeren. Dat betekent dat een optimalisatieslag is gemaakt in de vereenvoudiging van de plannen en de keuze van materialen (bv. voor de verharding/paden/grondwerk, nieuwe beplanting).

Toch komen we met keuze van het kunstgras, de (aanvullende) eisen, hogere bouwkosten/inkoop en de marktontwikkelingen, tot de conclusie dat het huidige krediet niet toereikend is.

Hiervoor zal een adviesnota worden opgesteld, nadat een second opinion is uitgevoerd op de plannen en de calculaties.

Planning

De planning was in beginsel erg optimistisch en moest regelmatig worden bijgesteld, omdat onder andere (vervolg)onderzoeken niet concreet genoeg waren. Het ontwerp is hier dan ook telkens op aangepast en weer doorgerekend. Dat proces kost veel tijd en dient goed te worden afgestemd met de stakeholders.

In aanvang was de aanleg van kunstgrasveld in sportpark Molenwei gepland voor de zomer van 2020, maar dat zat erg kort op de besluitvorming medio 2019 en bleek niet realistisch. In overleg met de vereniging is uitgegaan dat het in 2021 mogelijk zou moeten zijn. Echter doet zich nu de situatie voor dat wij eerst de ontwikkelingen en gevolgen met de gemeenteraad bespreken. Afhankelijk van de (politieke) route zal de planning hierop ook bijgesteld gaan worden.

Wel goed om te vermelden is dat COVID-19 geen directe invloed heeft op de planning.

Vervolg proces

Recent zijn de voorzitters van de betrokken voetbalverenigingen geïnformeerd over de status en is ook aangegeven dat de informatie over de aanleg van kunstgrasvelden teruggekoppeld zal worden met de gemeenteraad. De bestuurders van de voetbalverenigingen Heerjansdam, ZBC '97, Groote Lindt en Pelikaan vinden dit uiteraard geen prettig bericht, maar hebben wel begrip getoond dat dit het bestuurlijke traject dient te volgen. Voor de verenigingen maken we een bericht dat zij kunnen delen met hun leden.

Een interne projectanalyse en evaluatie is inmiddels gestart om hier de nodige lessen en conclusies uit te kunnen trekken. Parallel daaraan wordt een second opinion uitgevoerd op de ontwerpplannen en de calculaties.

Als een (nieuwe) realistische en duidelijke plan gereed is en de kosten goed in beeld zijn, wordt college en raad nader geïnformeerd. Er zal een nieuwe (aanvullende) aanvraag voor besluitvorming worden opgesteld en worden voorgelegd.